Tờ thông tin
LIÊN GIỚI TÍNH

LIÊN GIỚI TÍNH LÀ GÌ?

Người liên giới tính là người sinh ra với những đặc điểm giới tính (bao gồm cơ quan sinh dục ngoài, cơ quan sinh sản bên trong, nhiễm sắc thể giới tính) không điển hình của cơ thể nam hoặc cơ thể nữ.

Liên giới tính là một khái niệm chung dùng để mô tả nhiều biến thể tự nhiên của cơ thể. Trong một số trường hợp, các đặc điểm liên giới tính có thể được nhìn thấy ngay khi sinh ra trong khi một số khác sẽ không có biểu hiện rõ ràng cho đến tuổi dậy thì. Và hầu như các trạng thái liên giới tính về nhiễm sắc thể đều không có biểu hiện thể chất rõ ràng.

Theo các chuyên gia, có từ 0,05% đến 1,7% dân số sinh ra với đặc điểm liên giới tính – con số ước tính cao tương đương với số người sinh ra với tóc đỏ.

Liên giới tính liên quan đến những đặc điểm giới tính sinh học, và tách biệt với xu hướng tính dục hay bản dạng giới của một người. Một người liên giới tính có thể là người dị tính, đồng tính, song tính hoặc vô tính. Họ có thể nhận mình là nữ, nam, cả hai hoặc không xác định.

Bởi những khác biệt về cơ thể, trẻ em và người trưởng thành liên giới tính thường bị kì thị và đối mặt với rất nhiều vi phạm về quyền con người, bao gồm vi phạm về quyền sức khỏe và toàn vẹn cơ thể, quyền không bị tra tấn và ngược đãi, quyền bình đẳng và không bị phân biệt đối xử.

TOÀN VẸN CƠ THỂ

Nhiều trẻ liên giới tính phải trải qua các cuộc phẫu thuật và can thiệp không cần thiết nhằm thay đổi bề ngoài phù hợp với những định chuẩn về giới tính.

Những can thiệp không thể đảo ngược này có thể dẫn đến tình trạng vô sinh, đau đớn, không tự chủ và mất khoái cảm tình dục cũng như những đau đớn tinh thần kéo dài, thậm chí là trầm cảm. Các biện pháp này thường được tiến hành mà không có sự đồng ý đầy đủ, tự nguyện và được thông báo đến người liên quan, khi họ còn quá nhỏ để có thể quyết định. Điều này có thể vi phạm đến quyền toàn vẹn cơ thể, quyền không bị tra tấn và ngược đãi, và quyền sống, tự do và an toàn thân thể.

Những can thiệp này thường được biện minh là dựa trên những chuẩn mực về văn hóa và giới, những định kiến manh tính phân biệt với người liên giới tính và sự hòa nhập của họ trong xã hội.

Thái độ phân biệt đối xử không thể biện minh cho những vi phạm về quyền con người, bao gồm cả cưỡng bức và vi phạm quyền toàn vẹn cơ thể. Các quốc gia có nhiệm vụ chống lại những định kiến gây hại và phân biệt đối xử thay vì củng cố chúng. Những biện pháp này cũng được biện minh trên cơ sở vì lợi ích sức khỏe, nhưng thường không có bằng chứng thuyết phục và không được xem xét qua các giải pháp thay thế khác nhằm bảo vệ toàn vẹn cơ thể và tôn trọng quyền tự chủ của người liên giới tính.

Không may là các bác sĩ cũng như cha mẹ của trẻ liên giới tính là những người chịu nhiều áp lực xã hội và niềm tin này. Và chính họ là những người khuyến khích hoặc đồng ý để thực hiện các can thiệp y tế như vậy, bất chấp việc thiếu các bằng chứng khoa học về sự cần thiết và cấp thiết, cũng như khả năng vi phạm các chuẩn mực quyền con người của những can thiệp này. Việc đồng ý không dựa trên thông tin đầy đủ về các hậu quả ngắn hạn lẫn dài hạn, cũng như thiếu sự tiếp xúc với những người liên giới tính trưởng thành khác và gia đình họ.

Sau khi trải qua phẫu thuật khi còn là trẻ em, những người trưởng thành liên giới tính nhấn mạnh về sự xấu hổ và sự kỳ thị liên quan đến những nỗ lực xóa bỏ những đặc điểm liên giới tính của họ, cũng như những đau đớn về thể chất lẫn tinh thần. Nhiều người cũng cảm thấy rằng họ bị ép buộc vào nhóm giới tính và tính dục không phù hợp với mình.
Cần cấm các phẫu thuật và can thiệp y tế không cần thiết bởi các can thiệp này là không thể đảo ngược và có thể vi phạm đến quyền toàn vẹn cơ thể và quyền tự chủ của trẻ em và người lớn liên giới tính. Chúng ta cần cung cấp những tư vấn và hỗ trợ cần thiết cho trẻ liên giới tính và gia đình.

PHÂN BIỆT ĐỐI XỬ

Người liên giới tính thường bị phân biệt đối xử và lạm dụng nếu một người khác phát hiện họ là người liên giới tính hoặc không tuân theo những chuẩn mực giới. Luật chống phân biệt đối xử không có quy định cụ thể về việc cấm phân biệt đối xử với người liên giới tính. Điều này dẫn đến sự phân biệt đối xử với người liên giới tính khi họ cần tiếp cận các dịch vụ sức khỏe, giáo dục, dịch vụ công cộng, việc làm và thể thao.

Các chuyên gia sức khỏe thường thiếu những kĩ năng, kiến thức và nhận thức cần thiết để chú ý đến những nhu cầu sức khỏe cụ thể của người liên giới tính, để cung cấp những dịch vụ chăm sóc sức khỏe phù hợp, tôn trọng quyền tự chủ và quyền toàn vẹn cơ thể và sức khỏe của người liên giới tính.

Hiện vẫn còn nhiều rào cản và phân biệt với người liên giới tính khi họ có mong muốn hoặc cần thay đổi giới tính trong giấy khai sinh và những giấy tờ chính thức.

Vận động viên liên giới tính đối mặt với rất nhiều các khó khăn. Đã có một số trường hợp những vận động viên liên giới tính nhận mình là nữ bị loại khỏi các cuộc thi thể thao chỉ vì những đặc điểm liên giới tính. Tuy nhiên, một vận động viên mang những đặc điểm liên giới tính không đồng nghĩa với việc họ sẽ thi đấu tốt hơn. Mặt khác, các đặc điểm thể chất sẽ có ảnh hưởng đến kết quả thi đấu như chiều cao và sự phát triển của cơ bắp lại không phải chịu sự giám sát và hạn chế như vậy.

BẢO VỆ VÀ BIỆN PHÁP PHỤC HỒI

Người liên giới tính cần được bảo vệ khỏi những vi phạm về quyền. Khi xảy ra vi phạm, cần tiến hành điều tra và truy tố thủ phạm bị cáo buộc. Nạn nhân cần được tiếp cận những biện pháp phục hồi, bao gồm cả đền bù và bồi thường.

Chúng ta cần tư vấn người liên giới tính trong việc thay đổi của quy định và chính sách có ảnh hưởng đến quyền của họ.

NHỮNG THAY ĐỔI TÍCH CỰC

Vào năm 2013, Úc đã thông qua Đạo luật Sửa đổi về Phân biệt đối xử giới tính (Xu hướng tính dục, Bản dạng giới và Tình trạng Liên giới tính) – luật đầu tiên qui định tình trạng liên giới tính là một yếu tố bị cấm phân biệt đối xử. Thượng viện Úc cũng đã tiến hành điều tra chính thức về việc triệt sản cưỡng bức hay không tự nguyện của người liên giới tính.

Vào năm 2015, Malta đã thông qua Đạo luật về Bản dạng giới, Thể hiện giới và Đặc điểm giới tính – luật đầu tiên cấm phẫu thuật và can thiệp về đặc điểm giới tính của trẻ vị thành niên mà không có sự đồng ý của trẻ. Luật này cũng cấm phân biệt đối xử dựa trên cơ sở đặc điểm giới tính.

GỢI Ý HÀNH ĐỘNG DÀNH CHO:

Các quốc gia:

• Cấm các phẫu thuật và can thiệp không cần thiết về mặt y tế đối với các đặc điểm giới tính của trẻ em liên giới tính, bảo vệ toàn vẹn cơ thể và tôn trọng quyền tự chủ của trẻ.

• Đảm bảo người liên giới tính và gia đình của họ nhận được những tư vấn và hỗ trợ cần thiết, ngay cả từ các nhóm đồng đẳng khác.

• Cấm các hành vi phân biệt đối xử trên cơ sở đặc điểm hay tình trạng liên giới tính, bao gồm trong giáo dục, chăm sóc sức khỏe, việc làm, thể thao, tiếp cận các dịch vụ công cộng. Giải quyết những hành vi phân biệt đối xử bằng các kênh và biện pháp chống phân biệt đối xử.

• Đảm bảo những vi phạm quyền con người đối với người liên giới tính được điều tra và truy tố thủ phạm bị cáo buộc. Những nạn nhân của những vi phạm này cần được tiếp cận tới những biện pháp phục hồi, như đền bù và bồi thường.

• Các cơ quan nhân quyền quốc gia nên nghiên cứu và theo dõi tình hình quyền con người của người liên giới tính.

• Ban hành luật nhằm cung cấp các biện pháp thuận lợi cho người liên giới tính để thay đổi giới tính trên giấy khai sinh và các giấy tờ chính thức.

• Đào tạo cho nhân viên chăm sóc sức khỏe về nhu cầu sức khỏe và quyền con người của người liên giới tính; đưa lời khuyên và chăm sóc thích hợp để cung cấp cho phụ huynh và trẻ em liên giới tính; tôn trọng quyền tự chủ, toàn vẹn cơ thể và giới tính của người liên giới tính.

• Đảm bảo các nhân viên tư pháp, nhân viên nhập cảnh, thi hành luật, nhân viên y tế, giáo dục, các quan chức và nhân viên khác được đào tạo để tôn trọng và đối xử bình đẳng với những người liên giới tính.

• Đảm bảo cho người liên giới tính và các tổ chức hoạt động về quyền của người liên giới tính được tư vấn và tham gia vào việc phát triển các nghiên cứu, luật pháp và chính sách có tác động đến quyền của họ.

Truyền thông:

• Quan tâm tiếng nói của những người và nhóm liên giới tính trên báo chí, truyền hình và phát thanh.

• Truyền đạt thông tin khách quan và công bằng về người liên giới tính và những mối quan tâm về quyền con người của họ.

• Không đưa ra những giả định về xu hướng tính dục hay bản dạng giới của người liên giới tính.

Bạn, bạn bè và những người khác cũng có thể mang đến điều khác biệt:

• Hãy lên tiếng khi bạn nhận thấy có bất kỳ dấu hiệu nào của phân biệt đối xử hoặc bạo lực với người liên giới tính.

• Hãy nhớ rằng người liên giới tính có thể có bất kỳ xu hướng tính dục và bản dạng giới nào.

Lời cảm ơn Thông tin từ Liên Hợp quốc:
Dự án dịch thuật Thông tin từ Liên Hợp quốc về Liên giới tính ra các ngôn ngữ châu Á được khởi xướng bởi Hội người liên giới tính châu Á và được tài trợ bởi RFSL. Hội người liên giới tính châu Á gửi lời cảm ơn đến Vy Phạm, Hoàng Dung, Nguyễn Vũ, Hà Nội Queer, Viện Nghiên cứu Xã hội, Kinh tế và Môi trường (iSEE) và Trung Tâm ICS đã hỗ trợ biên dịch, góp ý và chỉnh sửa.

Chân thành cảm ơn Chiến dịch Tự do & Bình đẳng của Liên Hợp Quốc và OHCHR đã đồng ý cho phép thực hiện dự án dịch thuật này. Đây là bản dịch không chính thức sang tiếng Việt từ tài liệu gốc bằng tiếng Anh. Bản dịch này đã được hiệu đính và xác nhận bởi các nhà hoạt động liên giới tính quốc gia. Liên Hợp Quốc không chịu trách nhiệm về tính chính xác của bản dịch không chính thức này.

Produced by: intersex Asia

Source: UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER; FREE & EQUAL UNITED NATIONS

Our Sponsors: RFSL; Astraea Lesbian Foundation for Justice; mamacash

Allies: OII-Chinese 國際雄陽人組織中文版 www.oii.tw